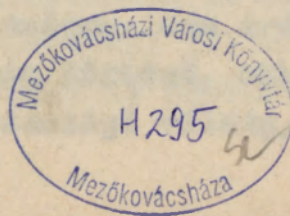

308
Fló

EGY PARASZTCSALAD ÉLETÉNEK ALAKULÁSA

1000 AUG 24

~~PKK~~
HELYTÖRTÉNET

KOVÁCS LAJOS

Felcete Tünde

Mezőkovácsháza, Ságvári u. 3. n. alatti lakos
a mezőkovácsházi Hargadi János Gimnázium
III. osztályos tanulója a XXXI. Néprajzi és
Nyelvtudományi Gyűjtőpályázatra készítette e munkát.
A Megyei Múzeumi értékelésen 3. helyezést ért
el és 500,- Ft. jutalomban részesült.

Egy parasztcsalád életének alakulása.

A parasztcsalád, melyről pályázatom írója Kovács Lajos Kunágota, Árpád u. 67. szám alatt lakó család története. Kovács Lajos családfenntartó - az én nagyapám - a az ő életének és családjának története következik itt, úgy ahogyan ő elmesélte, szépítés nélkül.

Tudod, kisunokám, egy-egy fiatal pár összekerekülése nagyon sok mindentől függött. A régi, öreg, vaskalapos szemlélet, ami a faluai parasztságban megrögződött, hiszen a fő szempont mindig a vagyon volt, a föld, a ház, az ingóságok, bútorok, jószágok stb. - nagyon bonyolult. Ez a magatartás megvolt ugyanúgy a legkisebb parasztban, mint a nagygazdáknál. Lehetőleg a gazda fia csak gazda lányt vehetett el, ami általában egy szerencsétlen házasságot eredményezett, mert itt nem mindig volt igazi szerelem, és legtöbbször az egész házasság egy tragédiához vezetett. Persze a fiatalok ezt nem vették jó szívvel az öregektől, hiszen mindenki szerette volna a szíve választottját magához venni, így megpróbálták ebből a pokoli körből kitörni és szüleik akarata ellenére választottak párt maguknak, nem törődve a szülőkkel. Ebből aztán lett nagy családi perpatvar, vagy kitagadás, legtöbbször azonban mégis a szülők győzték meg a fiatalokat és "vagy megzokoz, vagy megzököz" alapon házassították gyermekeiket. Az én házasságom sem különbözött a többitől, az apósom nagyobb gazda volt, mint az apám és a föld volt előtte a minden. Én pedig egy kisebb gazda gyermeke voltam és a géplakatos szakmát is kitanultam. Ezért aztán az apósom rossz szemmel nézett és semmiképpen nem akarta a lányát hozzám adni. Viszont mi szerettük egymást ettől függetlenül, és az apósomnak is bele kellett nyugodni ebbe a házasságba. Bennem volt egy rendkívüli akaratú és nem törődtem azzal, hogy mennyi földet kap a feleségem. Nem érdekelt, mert különösen amikor ez a házasság történt, ekkor már érezte hatását a rettentős gazdasági válság, a gaz-

dák eladósodtak, folytak a föld elárverezések, úgy hogy szinte nem is számított értéknek a föld az adóságok miatt. De elérkezett a lakodalom napja 1934, augusztus 14-én. Szép, nagy lakodalmat csináltak a szüleink, tekintettel arra, hogy igen nagy volt a rokonság kb. 100-100 személyt hívtak meg mindkét háztól. Mi egy nagy kövér dísznót vágtunk le és sok baromfit, amiből meglett a lakodalmi ebéd és vacsora. Az apósoméknál szintén így oldották meg a vendéglátást. Nálunk a talpalávalót egy cigánybanda és egy falusi fúvószenekar szolgáltatta, ami nem nagyizolás volt, hiszen az apáméknál ezek a fúvószeneszek, mint részesmunkások voltak alkalmazva, és így szinte családtagoknak számítottak. A meghívott vendégek sok szép ajándékot hoztak, főleg edényeket és a háztartásban használatos eszközöket, poharakat, evőeszközöket, stb., amelyekkel az egyik szoba teljesen megtelt. Ezenkívül nagyon sok szép tortával és süteménnyel kedveskedtek. Éjfél után megkezdődött a menyasszonytánc, ami a régi hagyomány szerint egészen addig tartott, amíg a kalap meg nem telt. Néha ez aztán egészen tekintélyes összeg volt, de nálunk sajnos éppen a gazdasági nehézségek miatt kb. 300-400 pengő volt, ami akkor, ha megvizsgáljuk az egyes cikkek árát, kiderül, hogy nem volt egy nagy összeg, 1 kg cukor 1 pengő, 1 kg zsír 1 pengő 20 fillér 1 pár cipő 34 pengő, 1 méter női ruha anyag pl.: festő anyagok 80 fillérbe, az ünnepi anyagok pl.: selyem, bársony 8-10 pengőbe került, egy öltöny, közepes minőségű 240 pengő volt. Egy szobabútor, ha jobb minőségű 400-500 pengőbe került, a miénk például 550 pengő volt ez a bútor két ágyból, két nagyszekrényből, egy asztalból, négy székből, egy szekrényes nagy tükörből, egy diványból és két éjjeliszekrényből állt. A szobabútor mellett a fiatalasszony megkapta még a ataférungot, ami két dunnából, négy párnából, két paplanból és az ágygarnitúrából állt, ami a különböző húzatokat jelentette pl.: két váltás dunnahúzat, párnahúzat és paplanhúzat, még

ehhez hozzátartoznak az ágyterítők és a diványterítők, amit szintén garnitúrában kapott az ifjúasszony.

Ha visszagondolok arra az időre és az akkori állapotokra - elcsodálkozom rajta, hogy hogyan is mertem teljesen üres kézzel megőszülni. Bár agyvolt bennem az élniakaráshoz szükséges akaraterő, és biztam mindig a kezem munkájában. A szülőktől a világon semmit nem kaptunk, bár az első időben az apaméknál laktunk. Később egy évre albéreltbe mentünk, majd az apósom vett egy kis falusi házat, ahová beköltözve megindíthattuk életünket, ami bizony kezdetben elég nehéz volt. Különféle kisebb szolgáltatásokból keresett pénzből tartottuk fenn magunkat pl.: kerékpárjavítás, órajavítás. A tapasztaltabb mesterek megpróbálkoztak cirokhúzógép csinálásával, s mivel úgy éreztem, hogy én is képes vagyok erre, ezért csináltam 1935-ben egy cséplőgépet és vásároltam egy öreg traktort. Itt kislányom ki kell hangsúlyozni, hogy egy cséplőgép összehozása és rendbentartása nem volt bizony leányálom, olyannyira, hogymég kölcsönpénz is kellett hozzá, mert a gazdák, akiknek csépeltem vele, nagy figyelmet fordítottak arra, hogy a cséplőgép ne szórjon. A szórás annyit jelentett, hogy a gazda ellenőrizte, hogy a pelyvában, törekben és a szalmában nehogy maradjon szem, ha egy gazda észrevette, hogy szemvesztőség éri, akkor azt elmondta másnak is, s így a kisiparos jelentős bevételről esett el. Emiatt rendkívül sok munka volt a cséplésig ezen gépek kijavításával, amely koratavasztól a cséplés megkezdéséig tartott. Ez sok pénzbe is került, tehát a kisebb jövedelem, amelyet napszámmal és apróbb szolgáltatásokkal kerestem meg, az ráment a cséplőgépre. Ez akkor kezdett visszatérülni, amikor "kihúztunk", vagyis kimentünk a tarlóra a géppel. Tehát a cséplőgép, nem volt egy olyan valami, amiből dőlt volna a pénz. De

mint egy szakma és kereseti lehetőség, azért jól jött, hiszen a cséplőgép jövedelme egy évben, ha sikerült elcsépelni 30-35 vagon búzát, akkor ez nyersbevételeben 150 q búza. Ez nem volt tiszta kereset, mivel ebből nagyon sok mindent kellett fedezni, pl.: az üzemanyagot, ami jelen esetben petróleum volt, ennek mázsánkénti ára 34 pengő és 1 napra kb. 100 kg kellett, a kenőolaj, ami szintén elég drága volt, 2 pengőbe került, de naponta 4-5 kg-ra volt szükség, ezenkívül a ponyvák és a zsákok, amiből 100 db. kellett, darabja 5-6 pengő. A cséplőgépnél dolgozó munkások /21 fő/ után kellett fizetni a balesetbiztosítást, ami egy szezonnra 60 pengő. Erre nagyon nagy szükségem volt, hiszen a cséplés a legbalesetveszélyesebb munkák közé tartozott. Ezenkívül volt még a forgalmi adó és a jövedelemadó, ami olyan 300-350 pengő körül mozgott. A cséplés általában 5-6 hétig tartott. Bruttó bevételben ez, mivel a búza mázsánkénti ára 6 pengő és ehhez még hozzájött a 3 pengős boletta, ami állami támogatás volt a búza árához, ezt elsősorban is adóba váltotta be az állam. Ami az adó kifizetése után fennmarad, az állam pengőben szolgáltatotta vissza. Tehát a 150 q-ért 9000 pengőt és 4500 bolettát kaptam, ami összesen 13.500 P volt. A kiadások, amit fentebb felsoroltam: 1.020 pengőt tett ki az üzemanyag, 300 P. a kenőolaj, a zsákok 600 pengő, a balesetbiztosítás 60 pengő, az adó pedig 350 pengő volt. Egyéb kiadások: gépszijak, zsákanyag, rudasfák, kötelek, varrószijak, ez olyan 1.500 pengő körül volt. A cséplőgép és a traktor kijavításával előre befektetett pénz olyan 200-300 pengő körül mozgott. Így tehát az összes kiadás 6.830 pengő volt és a tiszta bevétel pedig olyan 6.670 pengő lett. Ebből jó közepesen fenn tudtuk tartani magunkat.

1936-ban Békéscsabán, az ócskavastelepen vettem egy rossz autó motort, azt kijavítgatva készítettem egy kis erőgé-

pet, amelyhez azután egy cirokmagcaéplőgépet is csináltam, amivel bércirokcaépléat végeztem. Mivel Kunágotó nagy ciroktermelő község, így elég szépen lehetett keresni. A bért a gazdák ugyan természetben adták, ami holdanként 1 q cirokmagot jelentett. Egy-egy jó szezonban 50 q cirokmagot megkerestem, aminek mázsánkénti ár 5 pengő volt, s ebből a bruttó bevétel 250 pengő lett, de lezárítva a különböző kiadásokat, úgy 150 pengő maradt, amiből a család már elég szépen, nem kitűnően, de megélt, hiszen figyelembe kell venni, hogy ezt a pénzt egész évre be kellett osztani.

Ahogy egy kicsit helyrerázódtunk és fokról-fokra megtaláltuk helyünket az életben, megszülettek lányaink is: az első 1937-ben, a második 1939-ben, a harmadik 1941-ben és a negyedik 1946-ban. Nagyon szépek voltak és nagyon sok örömünk telt bennük, de felnevelésük rengeteg küzdelemnek járt együtt. Azért, hogy a négy gyermek egészségesen és szépen fejlődjön, bizony azért sok mindenről le kellett mondani. Meggondoltam, hogy azt a 2 pengőt is hova, mire költszem. Az akkori gyermeknevelés sokkal nehezebb volt, mint a mai, hiszen a ruházkodást is teljesen házilag kellett megoldani. A kisingeket és a kisruhákat a feleségem még a nagymama varrógépjén varrta meg. Akkor még nem volt óvoda, úgy, hogy a gyermeknevelést otthon, a háznál, a feleségem végezte, ami mellett még a házimunka is az ő dolga volt. Természetesen mindezen kívül a ház körüli munkákat is ő végezte, pl.: jószágok etetése, a konyhakert rendbentartása és így tovább. A konyhakert általában megtermelte a háztartáshoz szükséges zöldségeket, pl.: burgonya, bab, zöldség, hagyma, sárgarépa stb., ebből mindenből annyit kellett termeszteni, hogy a család egy évig önellátó legyen.

1941-től másképpen alakult a család élete, mivel a gaz-

daági helyzet is javulóben volt. Emelkedtek a gabonaárak, amit azzal magyarázhatunk, hogy Németország szinte minden élelmiszert felvásárolt. A család életének megváltoztatásához hozzájárult az is, hogy megkaptuk az örökségünket, ami részemre 15 kh földterületet jelentett. A föld megművelése szinte teljes egészében házilag történt. A szántást, vetést és a betakarítást én magam végeztem, azonban a növények kapálásához és a gép mellé már rézes munkásokat is alkalmaztam. A rézesmunkások alkalmazására azonban nem mindig volt szükség, hiszen volt olyan gazda, akinek én felazántottam és bevetettem a földjét és az kézimunkával segítette vissza munkámat. Bennem is élt a föld szeretete, és azt a földterületet, ami birtokomban volt, igyekeztem nagyon azépen megművelni. Már a fejlettebb gazdálkodást folytatni ezért is vásároltam különböző kigépeket pl.: vetőgép, eke, borona, ami ugyan külön kiadás volt, de ezeket meg kellett venni, mert ezek nélkül nem lehetett célszerűen megművelni a földet.

A 15 kh-on vetettünk 6 kh. búzát, ami a család kenyérgabona szükségletét fedezte, vetettünk 5 kh kukoricát, valamint termeltünk 2 kh-on cirokot és 2 kh-on pedig különböző takarmánynövényt, ami az állatok etetéséhez volt szükséges, ugyanis akkor már vettem egy tehenet is, ami a család tejszükségletét fedezte, ezenkívül hizlaltunk néhány disznót is, aminek a jövedelem szempontjából még nem volt nagy szerepe. A búza termésátlagá kg. 60 q, a kukorica 5 kh-on kb. 50 q, a cirok 2 kh-on 10 q kalász és 20 q cirokmag. Ezekből a terményekből fizettük a rézesmunkások bérét, ami búzából minden 10-ik kereast, kukoricából és cirokból pedig harmadréaze. A rézesmunkás bérét a gazdának kellett haza szállítani minden esetben. A család jövedelme, a következőképpen alakult: a búza mázaánkénti ára 25 pengő, a kukoricáé 20 pengő, a cirokszákálé 60-70 pengő és a cirokmagnak 20 pengő volt az ára. Az ezekből a terményekből összejött bevétel

így alakult: a 60 q búzából levonva a részesmunkát, ami 6 q, a kukoricából harmadrésze: 16 q, cirokkalászból 3,5 q, cirokmagból pedig 7 q. Így búzáért 1.250 pengőt, kukoricáért 680 pengőt, cirokkalászáért 390 pengőt, a cirokmagért 260 pengőt kaptunk: Tehát a nyers bevétel 2.580 pengő volt, amiből kb. 400 pengő adót fizettünk, valamint az üzemanyagra, vetőmagra és a gépek javítására úgy 800 pengő és egyéb kiadásokra /pl.: biztosítás jég, tűz elleni védelem/ ami 500 pengőt tett ki.

A tiszta bevétel 880 pengő volt, amihez még hozzá kell számolni a gépekkel végzett munkát, ami ebben az időben kb. 7.000 és 8.000 pengő között mozoghatott. Így tehát kb. az évi jövedelem kb. 7.880 pengő lett, amiből a család már egészen jól meg tudott élni. Természetesen nagyon sok munka árán. A cséplést és a bérszántást úgy tudtam összeegyeztetni a földem művelésével, hogy amikor az enyémet elvégeztem, akkor fogtam mások földterületeinek megmunkálásához. A földünkön én is és a feleségem is nagyon sokat dolgoztunk. A gyerekek ekkor még nem tudtak túl sokat segíteni, hiszen a legidősebb is csak 4-5 éves lehetett.

A háború nagyon sok mindent elpusztított, megviselte az itthon maradottakat, éppúgy, mint a harcokban résztvett embereket. A felszabadulás után a földosztás engem nem érintett, mert én földet nem igényeltem. Gazdálkodtam tovább az én kis saját földemen. A gépek nagy része is megmaradt. A forint megjelenéséig az infláció miatt szinte lehetetlen volt a pengő értékét felbecsülni, s a parazataág és a gyári munkásság a cserekereskedelemből folyamadott. A forint 1946-ban történő megjelenése után már minden másképpen alakult. A család építhetett egy-egy terméknek az árára. Így pl.: 1 q búza 100 Ft., 1 q kukorica 70-80 Ft., 1 q cirokkalász 240 Ft volt., így a 15 kh. bruttó bevétele: 5 kh-on 30 q búza 3.000 Ft., 5 kh-on 50 q kukorica 4.000 Ft., a 3 kh-on a cirokkalász

24 q-ja 50-60 Ft. volt. A hizlalt állatokból, amelyekből kb. 10-12 db-ot tartottak, kb. 10-12 ezer volt a bevétel, így a bruttó bevétel 13.760 Ft. volt. Ebből kellett fizetni a szerszámgépek felújítását, új gépek vásárlását, vetőmagokat, műtrágyákat és az üzemanyagot, ami jelentős pénzeszeget tett ki. Ebből a gazdálkodásból elég tőrhetően meg lehetett élni egészen addig, míg a beszolgáltatások meg nem nehezítették a helyzetünket, de még ekkor képes voltam a létminimumot biztosítani a család számára. Azonban 1949-ben a cséplőgépet is be kellett szolgáltatni, amihez szintén egy nagyon érdekes történet fűződik, drága kiauokám. Kijött egy rendelet, ami szerint a cséplőgépet és a traktort is 1949. március 31-re teljesen kijavítva, üzemképes állapotba kell hozni. Az ekkor megalakult bizottság, amely 4-5 főből állt, kijött a helyszínre, hogy megállapítsa, hogy teljesítettem-e kötelezettségemet. Természetesen én teljesen kijavítva, üzemképes állapotba hoztam a gépeket. A bizottság azonban nem az emberekéből állt, egy volt közöttük, aki szintén ilyen bérceplő volt mint én, egy kevermes fiatalember. A másik, akit már látásból ismertem, egy volt kunágótai földesúr gyermeke, Szilágyi Gyula volt. A bizottság körbe nézte a gépeket és megállapították, hogy ezek a gépek valóban üzemképesek, ami fő szempont volt. Felvettek egy jegyzőkönyvet, amelyben az állt, hogy mivel a gépek nincsenek tökéletesen kijavítva a cséplőgépet és a traktort a megalakulóban lévő gépállomásra szállítják, amit egy pár nap múlva meg is tettek. Később láttam, hogy tulajdonképpen csak a kimondottan jó gépeket gyűjtötték össze, ami érthető is, csak azt nem tudom, hogy miért kellett ilyen rafináltan lebonyolítani ezt az ügyet.

Azzal, hogy elvették az utolsó kenyérkereseti lehetőséget, és mivel géptulajdonos voltam, kuláklisára vettek,

teljes egészében megsemmieltették a megélhetésemet.

Néhány évig megpróbáltuk gépek nélkül megművelni a földet, de a beszolgáltatás lehetetlenné tette a megélhetést. Így felajánlottam a tax-nek a 15 kh-ot és szinte örültem, hogy megszabadulok a kötelező beszolgáltatástól.

1952-ben felmentem Budapestre, ahol a Vasútépítő Vállalatnál helyezkedtem el, mint Diesel-motor szerelő. Itt azután megkezdődött anyagi és erkölcsi felemelkedésem, kezdetben 1.400 Ft-ot kerestem, ami később szépen emelkedett, mert én itt is éppen olyan szívvel-lélekkel dolgoztam, mintha a sajátomban lettem volna. A jelentkezésemkor először elmondtam, hogy én kulákfiatán vagyok és úgy vegyenek fel, ha így is tudnak alkalmazni. A vállalat párttitkára Nagy József személyesen megkérdezte, hogy miért vagyok kulákfiatán, hogyan viszonyultam az élethez a felzabarádulás előtt és után. Így megkérdezte, hogy a zsidókérdéssel kapcsolatban milyen magatartást tanúsítottam, voltam-e katona, és hogy milyen pártnak a tagja voltam. Elmondtam neki mindent, hogy nem voltam katona egy szívbetegség miatt, nyilas szintén nem voltam. A zsidóüldözések a szomszédunkban egy zsidó családot láttam el élelemmel és amire szükségük volt. A család egyik tagja, aki életben maradt és most Izraelben lakik, hálából meglátogatott az idén. Amikor megalakult a Magyar Kommunista Párt én azonnal beiratkoztam, sőt annak megalakításában is részt vettem. 1949-ben azonban bevonták a pártigazolványomat, amit a kuláksággal indokoltak. A párttitkár megkérdezte, hogy ezen üldözések után tudok-e dolgozni ennek a rendszernek, amire én azt válaszoltam, hogy tudok. Hiszen engem sem a felzabarádulás, sem az általános változások nem leptek meg,

aivel már vártam. Biztem a két kezemben és ebben, ami a fejemben van és a 4 gyermeket fel kell nevelni, tehát tudok dolgozni. Ekkor ő azt mondta Tündikém:.- hogy ha ez így igaz, akkor én fel vagyok véve a vállalatához. Éa amennyiben beigazolódik a munkámban, ő lejön Kunágotára és megnézi azt a tanácsot, amely az ilyen munkasrót kulákliatára teszi. A főmérnököm is kíváncsi volt szakmai képességeimre és már-már olyan munkák elvégzését bízták rám, ami szerintük is szinte lehetetlen megoldást követelt. Így például Kongresszusi Emléklapot kaptam, amivel a Magyar Dolgozók Pártja III. kongresszusa tiszteletére vállaltam, hogy a "Gmejder" mozdony motorjának összeszerelését és a beépítését a legrövidebb idő alatt elvégzem. Felelek a mozdony üzemképességéért és a kongresszus tiszteletére üzemképes állapotban átadom. A munkahelyi gépek javítását mindenkor lelkiismeretesen és minőségi munkával végzem, hogy a termelésben kiesés ne legyen. A balesetek elhárításában igyekszem példamutató lenni. Vállalásomat az átlagoean elért 170 %-al túlteljesítettem.

A második kitüntetésem: "1953-ban a szocialista munkaverseny terén a mélyépitőiparban a szakma legjobb dolgozója címért folyó munkaversenyben a kimagasló teljesítményéért Kovács Lajos szaktérának a vállalat legjobb géplakatosa címet adományozom". Aláírás: Gárgyán vezérigazgató és Zubka főmérnök. Majd 1954-ben a szocializmus építésében elért kiváló munkateljesítményéért a Sztahanoviata címet nyertem el.

Több bevált újításomért már 1952-ben a mélyépitőipari újító jelvényt és igazolványt kaptam. Az újításaim közül kiemelném az orosz lányi szénbánya nyiltazini fejtésénél alkalmazott markolókoasárt a kotrógéphez, majd később egy mélyszívó szivattyúhoz egy új szeleprendszer készítését. Később a Gyöngyösroszi uránbánya egy nagy teljesítményű

kompreaazorának átalakítása, hogy a bányára részére ne kelljen nyugati valutáért szeleprendszert vásárolni. Közben folyt az iskoláztatásom is és 1952-ben technikai vizagát tettem és 1954-ben pedig a művezetői vizaga bizonyítványt szereztem meg. Életemnek ez a része már nagyon szépen alakult, a fizetésem a kitüntetésekkel állandóan emelkedett és elérte a 3.000 Ft-ot, sőt néha meg is haladta, mert nagyon sokat dolgoztam küldetésben az ország különböző részein, pl.: Tatabánya, Gyöngyösbaláz, Lignitbánya stb. A keresetemet szinte teljes egészében hazaadtam. Saját fenntartásomra néha vállaltam munkaidő után különböző kisebb munkák /pl.: szénlehordást a pincébe, rádiójavítást, kerékpárjavítást stb./, amiből én ott szűkösen megtudtam élni. Itthon viszont a család egészen szépen élhetett, de a jegyrendszer miatt igen nehéz volt az élelmiszerek beszerzése. Ezért minden szombaton Pestről hoztam haza egy hátizsákban /amiből kettőt elszaggattam/ az élelmet. És megértem azt is, hogy Kunágótán a Tanácsházán a tanácsülésein az akkori párttitkár: Szelezeán György bocsnatot kért tőlem, mondván, hogy: "Ennek az embernek egyik oldalát nyúztuk, a másikat húztuk, és mégis tudott a szocializmusért dolgozni!". Így már gyermekeim iskoláztatására is sor kerülhetett.

Egyetlen dolgo volt, ami hazahívott a falumba, a föld szeretete, és hogy a családomhoz közel lehessenek. Befáradtam az ingázásba és hazajöttem a Kunágóthoz közel lévő Bánkúti ÁG.-ba, és itt mint esztergályost alkalmaztak. Kezdő fizetésem 2.400 Ft. körül mozgott, ami itt is emelkedett, tekintettel arra, hogy itt is bevezettek több újítást, pl.: a ma is használatban lévő centrifugális műtrágyaszóró gépet és egy fűkaszát, ami akkor országos hiány volt. A keresetemet, ha összehasonlítjuk a budapestivel, közel azonos lett, mert Bánkúton még kaptam 1 hold háztáji földet is, ami kb. 60 q csöveskukorica

termést adott, ami nekem akkor nagyon jól jött. Ennél az állami gazdaságnál éltem át az 1956-os ellenforradalom eseményeit és láttam az ártatlan emberek üldözését, pl.: az igazgatókat és a párttitkárt, akit örökösen zaklattak. Nehéz helyzetükben igyekeztem segítségükre lenni. Czinege Géborra és Hankó Gyuszival állandóan tartottuk a kapcsolatot, a megbeszéltük, hogy amennyiben helyzetük még válságosabbra fordul, úgy átjönnek hozzám Kunágotára. Erre azonban nem került sor, mert az igazgató, mint fontos politikai ember, illegálisan felment Budapestre, ahol már az ilyen súlyponti emberek a konszolidációra készültek. Meg kell még itt említeni egy VF. nevű megbőszült ellenforradalmárt, aki a párttitkár és az igazgató likvidálását követelte és ehhez aláírásokat gyűjtött. Azonban amikor lejött Bánkútra egy katonai dzsippel 3 férfi, és a műhelyben az egyik odajött hozzám, látva, hogy már egy kicsit őszes a hajam és ő egy komoly ember véleményét akarja megkérdezni: hogy mi a véleményem az igazgató és a párttitkár magatartásáról. Én akkor elmondtam, hogy az igazgató elvtára egy igazságos, szocialista érzésű ember, aki a rászorulóknak még az ingét is odaadta volna. Éa mindenkor a törvényes kereteken belül végezte igazgatói munkáját. A párttitkárrol ugyanezt a véleményt tudom elmondani. Ekkor V. nekem esett, hogy ne hazudjak és hogy ezekkel az emberekkel együtt intéznek el. Természetesen a három idegen férfi ott rögtön elkapta V.-t és magukkal vitték, hogy hová, nem tudom. A konszolidáció után az igazgatót és a párttitkárt is megerősítették régi beosztásában, én egészen 1959-ig itt dolgoztam, de a termelészövetkezet felfejlesztése után Kunágotán helyezkedtem el a Bercsényi Termelészövetkezetben és ott dolgoztam 1972-ig, és ekkor mint taz.nyugdíjas nyugdíjba mentem. Nagyon boldog vagyok, hogy a négy lányomat szépen felneveltem és férjhezadtam. A legfiatalabb lányom a gyulai Kórházban

mint asszisztens dolgozik, a férje pedig a pártbizottságon osztályvezető. A második lányom a Móra Ferenc Gimnáziumban gondnok, a férje pedig katonatiszt és űrnagyi beosztásban dolgozik.

A harmadik lányom Budapesten a herendi porcelánüzlet boltvezető helyettese, s a férje, mint építésvezetői főmérnök, most Libiában van. a negyedik lányom, aki a te édesnyád a BEKÜT-nél, mint varronó dolgozik, s özvegyen neveli 2 gyermekét.

Eddig tartott a nagyapám meséje, de most leírva és átolvasva rájöttem arra, hogy nem mese ez, de igaz történet. Igaz történet Kovács Lajoáról a "kisemberről", aki egész életében becsületesen dolgozott. Igaz történet arról az emberről, akiből a kialakult társadalmi és gazdasági változások következtében "ellenséget" akartak csinálni, de ő nem akart és nem lett ellenség! A pályázatomban a nagyapám családjának élettörténetét nagyvonalakban dolgoztam fel, törekedvén itt a megélhetés és a gazdasági élet bemutatására egy család életén keresztül a visszaemlékezés tükrében. A pályamunkámban szándékosan nem irtam néprajzi vonásokat, mivel az már külön témakört kellett volna, hogy alkosson. Én Fekete Tünde a mezőkovácsházi Hunyadi János Gimnázium 3. osztályos tanulója e pályázat eredményétől függetlenül nagyon örülök annak, hogy megírtam, megírhattam a nagyapám élettörténetét. E pályázaton keresztül más oldaláról is megismerhettem a nagyapámat, és büszke vagyok arra, hogy Kovács Lajos a nagyapám!